

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Ενότητα 5: Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική και Ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου

Τμήμα Δασολογίας & Φυσικού Περιβάλλοντος

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

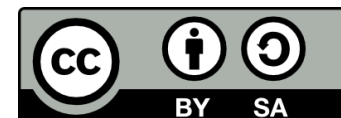

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Περιφερειακή Ανάπτυξη

Περιεχόμενα ενότητας 1/2

1. Βασικοί στόχοι ΚΠΑ στην ΕΕ.
2. Αναγκαιότητα ΚΠΠ.
3. Διαχρονική εξέλιξη ΚΠΠ.
4. Χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ.
5. Διαρθρωτικά Ταμεία.
6. Προ-ενταξιακά κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα.
7. Στόχοι Διαρθρωτικών ταμείων.
8. Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης – ΚΠΣ.

Περιεχόμενα ενότητας 2/2

9. Δομή ΚΠΣ.
10. Επιχειρησιακό πρόγραμμα.
11. Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα – ΠΕΠ.
12. Διάρθρωση ΠΕΠ.
13. Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας.
14. Leader plus.
15. Interreg III.
16. Urban II.
17. EQUAL.
18. Περιεχόμενο αναπτυξιακών σχεδίων.
19. Δομή επιχειρησιακού προγράμματος.

Βασικοί στόχοι ΚΠΑ στην ΕΕ

1. Η προώθηση της ανάπτυξης και της διαρθρωτικής προσαρμογής των υποανάπτυκτων περιφερειών.
1. Η στήριξη της προσαρμογής και του εκσυγχρονισμού των πολιτικών και των συστημάτων κατάρτισης/εκπαίδευσης και απασχόλησης.
2. Η στήριξη της κοινωνικής και οικονομικής ανασυγκρότησης των περιοχών με διαρθρωτικές δυσκολίες.

Αναγκαιότητα ΚΠΠ 1/3

Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους είναι αναγκαία η καθιέρωση της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής (ΚΠΠ) είναι οι εξής:

1. Η επιδίωξη της κοινωνικής και οικονομικής συνοχής μεταξύ των περιφερειών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
2. Η αδυναμία των φτωχότερων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να διαθέσουν τους απαραίτητους πόρους χρηματοδότησης ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα των περιφερειών τους.

Αναγκαιότητα ΚΠΠ 2/3

3. Το μοντέλο της χωρικής πόλωσης, που επικρατεί, στηρίζει την πολιτική βάση της υπερεθνικής - Κοινοτικής παρέμβασης, το οποίο παρουσιάζεται ως επιχείρημα των φτωχότερων χωρών στις διαπραγματεύσεις σχετικά με τη διάθεση περισσότερων πόρων χρηματοδότησης για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ανισοτήτων.
4. Ο συντονισμός των περιφερειακών πολιτικών των χωρών -μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η συστηματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων από την εφαρμογή των υπόλοιπων πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Αναγκαιότητα ΚΠΠ 3/3

5. Η κοινωνική και ηθική υπόσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης επιτάσσει την καθιέρωση της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής, γιατί εκτός από την οικονομική ολοκλήρωση επιδιώκεται και η κοινωνικό-πολιτική ολοκλήρωση, και με αυτόν τον τρόπο απαιτείται η σύνθεση της ισότητας και της αποτελεσματικότητας.

Η προώθηση της ισότητας για τις περιοχές με χαμηλά εισοδήματα και υψηλά ποσοστά ανεργίας αποτελεί βασική επιδίωξη της Ένωσης και συνεπώς της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής.

Διαχρονική εξέλιξη ΚΠΠ 1/2

Από την ίδρυση της ΕΟΚ μέχρι σήμερα, μπορούν να διακριθούν τρεις βασικές περίοδοι στην πορεία δημιουργίας και καθιέρωσης της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής :

1. Ίδρυση ΕΟΚ έως το 1974

Την περίοδο αυτή η Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική, είναι ανύπαρκτη, παρά τις έμμεσες αναφορές που υπήρχαν στις ιδρυτικές συνθήκες και κυρίως στη Συνθήκη της ΕΟΚ, όπου αναγνωρίζονταν το πρόβλημα των περιφερειακών ανισοτήτων και η ανάγκη για αρμονική ανάπτυξη της Κοινότητας.

Διαχρονική εξέλιξη ΚΠΠ 2/2

- 2. Έτος 1975**, στο οποίο ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης έως το 1984. Η Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική κάνει τα πρώτα της βήματα και διαμορφώνεται σταδιακά τόσο ως προς το χρηματοδοτικό σκέλος, όσο και ως προς τους στόχους και τις προτεραιότητές της.
- 3. Έτος 1985**, στο οποίο δρομολογήθηκαν στα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα έως σήμερα. Η Περιφερειακή Πολιτική αρχίζει σταδιακά να παίρνει διαφορετικές διαστάσεις με την εφαρμογή ολοκληρωμένων πολυετών και πολυταμειακών τομεακών και περιφερειακών επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ 1/2

- Η διάθεση των πόρων από τον Προϋπολογισμό της ΕΕ για την υλοποίηση της Κοινοτικής Περιφερειακής Πολιτικής, στο πλαίσιο της χρηματοοικονομικής αλληλεγγύης, γίνεται μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Χρηματοδοτικό πλαίσιο της ΕΕ 2/2

- Τα Διαρθρωτικά Ταμεία:
 - Δεν χρηματοδοτούν οποιαδήποτε μεμονωμένα έργα, αλλά τα πολυετή προγράμματα περιφερειακής ανάπτυξης που καθορίζονται από κοινού μεταξύ των περιφερειακών και εθνικών αρχών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο της εκάστοτε περιόδου προγραμματισμού (1989-93, 1994-99, 2000- 2006, 2006-2013 κοκ).
 - Δεν αποτελούν επίσης ενιαίο ταμείο στο πλαίσιο του Κοινοτικού Προϋπολογισμού, αλλά καθένα διατηρεί ένα ειδικό πεδίο παρεμβάσεων.

Διαρθρωτικά Ταμεία

Διαρθρωτικά Ταμεία:

1. Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ).
2. Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ).
3. Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο, Τμήμα Προσανατολισμού και Εγγυήσεων - Τμήμα Προσανατολισμού (ΕΓΤΠΕ-Π).
4. Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)
 - i. Ταμείο Συνοχής.
 - ii. Λοιπά Χρηματοδοτικά Μέσα.

Προ-ενταξιακά κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα 1/2

1. Το **PHARE**, το οποίο έχει δύο βασικές κατευθύνσεις ενίσχυσης. Η πρώτη αποσκοπεί στην εξασφάλιση της ορθής εφαρμογής του Κοινοτικού δικαίου, στην ενίσχυση των θεσμών, των διοικητικών υπηρεσιών και των δημοσίων οργανισμών και η δεύτερη στοχεύει στην ενίσχυση των επενδύσεων σε υποδομές, σε επιχειρήσεις και στον κοινωνικό τομέα.
2. Το **SAPARD**, που αποτελεί ειδικό πρόγραμμα ένταξης για τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη και στοχεύει στην υποστήριξη των υποψήφιων χωρών για την ένταξη τους στην Κοινή Γεωργική Πολιτική της Ένωσης, ενώ παράλληλα αναλαμβάνει την ενίσχυση δράσεων και έργων για την αγροτική ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος.

Προ-ενταξιακά κοινοτικά χρηματοδοτικά μέσα 2/2

3. Το **ISPA**, το οποίο λειτουργεί στο πρότυπο του Ταμείου Συνοχής, χρηματοδοτώντας μεγάλης κλίμακας έργα στις προς ένταξη χώρες, στους τομείς μεταφορών και περιβάλλοντος.

Στόχοι Διαρθρωτικών ταμείων 1/4

- Η ανάγκη για παροχή ενιαίας, ομοιόμορφης διαίρεσης των εδαφικών μονάδων των χωρών - μελών της Ε.Ε. για την παραγωγή περιφερειακών στατιστικών στην Ε.Ε. οδήγησε τη Στατιστική Υπηρεσία της Ένωσης (Eurostat) στη δημιουργία των NUTS: Nomenclature of Territorial Units for Statistics (Ονοματολογία Εδαφικών Στατιστικών Ενοτήτων).
- Ο πρωταρχικός στόχος των NUTS είναι η κατάταξη όλων των περιφερειών συγκρίσιμου μεγέθους στο ίδιο επίπεδο για τη διευκόλυνση της εφαρμογής, παρακολούθησης και αξιολόγησης της Κοινής Περιφερειακής Πολιτικής της Ένωσης.

Στόχοι Διαρθρωτικών ταμείων 2/4

- Η ονοματολογία NUTS ακολουθεί τις παρακάτω αρχές:
 - Ευνοεί τις θεσμικές διαιρέσεις. (Κανονιστικές Περιφέρειες και Αναλυτικές ή Λειτουργικές Περιφέρειες).
 - Ευνοεί τις περιφερειακές μονάδες γενικού χαρακτήρα.
 - Αποτελεί ιεραρχική ταξινόμηση σε πέντε επίπεδα (τρία περιφερειακά και δύο τοπικά).

Στόχοι Διαρθρωτικών ταμείων 3/4

- Η ταξινόμηση των εδαφικών ενοτήτων στην Ελλάδα στα επίπεδα NUTS έχει ως εξής:
 - NUTS 0: Ολόκληρη η χώρα.
 - NUTS 1: Μείζονες περιφέρειες.
 - NUTS 2: Περιφέρειες Προγραμματισμού (Διοικητικές Περιφέρειες).
 - NUTS 3: Νομοί.
 - NUTS 4: Επαρχίες.
 - NUTS 5: Δήμοι – Κοινότητες.

Στόχοι Διαρθρωτικών ταμείων 4/4

- Κύριες εφαρμογές NUTS:
 - Συλλογή – ανάπτυξη και εναρμόνιση των Κοινοτικών Περιφερειακών Στατιστικών.
 - Κοινωνικό-οικονομικές αναλύσεις σε επίπεδο περιφέρειας, συσχετισμός και συγκριτική αξιολόγηση.
 - Πλαισίωση ΚΠΠ με τον προσδιορισμό των περιοχών επιλεξιμότητας των Διαρθρωτικών Ταμείων.

Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης - ΚΠΣ

- Το έγγραφο που εγκρίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε συμφωνία με το ενδιαφερόμενο κράτος-μέλος, μετά από εκτίμηση του Σχεδίου Ανάπτυξης που έχει υποβληθεί από το κράτος-μέλος.
- Περιέχει τη στρατηγική και τις προτεραιότητες δράσης των Ταμείων και του κράτους-μέλους, τους ειδικούς στόχους τους, τη συμμετοχή των Ταμείων και τους λοιπούς χρηματοδοτικούς πόρους.
- Το έγγραφο αυτό εξασφαλίζει το συντονισμό του συνόλου της Κοινοτικής Διαρθρωτικής ενίσχυσης στις περιφέρειες και στους τομείς δραστηριότητας του κράτους-μέλους (συμπεριλαμβανομένης και της παρέμβασης για την ανάπτυξη των ανθρωπίνων πόρων).
- Υλοποιείται μέσω ενός ή περισσότερων επιχειρησιακών προγραμμάτων.

Δομή ΚΠΣ

Δομή Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης:

1. Περιγραφή της υφισταμένης κατάστασης.
2. Αναπτυξιακή Στρατηγική.
3. Εκ των προτέρων αξιολόγηση του προγράμματος.
4. Χρηματοδότηση.
5. Εκ των προτέρων έλεγχος της προσθετικότητας.
6. Προσδιορισμός της εταιρικής σχέσης.
7. Διατάξεις εφαρμογής.

Επιχειρησιακό πρόγραμμα

- Είναι το εγκεκριμένο από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή έγγραφο, που αποσκοπεί στην εφαρμογή ενός Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.
- Περιέχει ένα συνεπές σύνολο αξόνων προτεραιότητας αποτελούμενων από πολυετή μέτρα, για την πραγματοποίηση του οποίου μπορεί να ζητηθεί η συνδρομή ενός ή περισσότερων Ταμείων και ενός ή περισσότερων από τα άλλα υφιστάμενα χρηματοδοτικά όργανα, καθώς και της ΕΤΕ.
- Ολοκληρωμένο επιχειρησιακό πρόγραμμα είναι το επιχειρησιακό πρόγραμμα, του οποίου η χρηματοδότηση γίνεται από περισσότερα του ενός Ταμεία.

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα - ΠΕΠ

- **Ένα Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (ΠΕΠ)** αναφέρεται στη διαμόρφωση και εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης αναπτυξιακής παρέμβασης
 - (μέσω πολλαπλών και συνεκτικών, διατομεακού χαρακτήρα, χωρικών δράσεων)
 - σε μια και μόνο περιφέρεια, που εμπίπτει βέβαια στις περιοχές επιλεξιμότητας στις οποίες καλείται να παρέμβει προς ενίσχυση το ΚΠΣ και
 - αρμοδιότητα διαχείρισης του ανήκει βασικά στους αντίστοιχους φορείς σε περιφερειακό επίπεδο.
- Έχει πρωταρχικά περιφερειακή διάσταση, ενώ λειτουργεί συμπληρωματικά με τις οριζόντιες δράσεις που υλοποιούνται μέσω των ΤΕΠ στην περιφέρεια.

Διάρθρωση ΠΕΠ

Ένα ΠΕΠ διαρθρώνεται στις εξής βασικές ενότητες:

- Εισαγωγή - Συνοπτική περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης.
- Άξονες προτεραιότητες (Υποπρογράμματα).
- Συνοπτική περιγραφή των μέτρων του Προγράμματος.
- Χρηματοδοτικό σχέδιο.
- Διατάξεις εφαρμογής.
- Ενσωμάτωση της εκ των προτέρων αξιολόγησης του Προγράμματος.

Προγράμματα Κοινοτικής Πρωτοβουλίας

Οι Κοινοτικές Πρωτοβουλίες (2000-2006):

- **Leader plus**
- **Interreg III**
- **Urban II**
- **Equal**

Leader plus

- Αγροτική ανάπτυξη, μέσω των πρωτοβουλιών των ομάδων τοπικής δράσης με στόχο την τοπική - ενδογενή ανάπτυξη. Διαφοροποίηση των αγορών εργασίας, ενίσχυση της απασχόλησης.

Interreg III

- Διασυνοριακή, διακρατική και διαπεριφερειακή συνεργασία, με βασικό στόχο την ισόρροπη ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού εδάφους.

Urban II

- Οικονομική και κοινωνική αποκατάσταση των πόλεων για την προώθηση της αειφόρου αστικής ανάπτυξης.

EQUAL

- Διακρατική συνεργασία για την προώθηση νέων μέσων καταπολέμησης των διακρίσεων και ανισοτήτων στην αγορά εργασίας.

Περιεχόμενο αναπτυξιακών σχεδίων

1. Περιγραφή της υπάρχουσας κατάστασης και αναφορά των αποτελεσμάτων του προγραμματισμού της προηγούμενης περιόδου.
2. Επινόηση και περιγραφή μιας αναπτυξιακής στρατηγικής ανάλογα με το πλαίσιο του στόχου των Διαρθρωτικών Ταμείων όπου ανήκει το σχέδιο και το πρόγραμμα.
3. Αξιολόγηση του σχεδίου.
4. Προτεινόμενη χρηματοδότηση του προγράμματος.

Δομή επιχειρησιακού προγράμματος

Ένα Επιχειρησιακό Πρόγραμμα διαρθρώνεται στις ενότητες:

- Εισαγωγή.
- Άξονες προτεραιότητας.
- Συνοπτική περιγραφή μέτρων.
- Χρηματοδοτικό σχέδιο.
- Διατάξεις εφαρμογής.
- Ενσωμάτωση της αξιολόγησης του Προγράμματος.

Βιβλιογραφία 1/2

- Αραμπατζής, Γ. Και Πολύζος, Σ. 2008. Φυικοί Πόροι, Περιβάλλον και Ανάπτυξη. Εκδόσεις Τζιόλα. Θεσσαλονίκη
- Ανδρεοπούλου, Ζ.Σ. 2014. Περιφερειακή Ανάπτυξη. Ψηφιακές πανεπιστημιακές παραδόσεις. Πηγή στο διαδίκτυο: http://www.for.auth.gr/uploads/pages/B11_γ_Α_Α_Α_Ε_Ι_2014_γ_γ_Α_Ε_Α.pdf
- Ανδρεοπούλου, Ζ.Σ. 2010. Αξιοποίηση του Διαδικτύου για την προβολή μονάδων οικο-αγροτουρισμού στην Ελλάδα, στα πλαίσια της νέας στρατηγικής περιφερειακής ανάπτυξης με χρονικό ορίζοντα το 2020. 16^ο Επιστημονικό Συνέδριο Συνδέσμου Ελλήνων Περιφερειολόγων.

Βιβλιογραφία 2/2

- Λαδιάς, Χ. 2014. Ειδικά Θέματα Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Εκδόσεις Παπαζήση. Αθήνα.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ζαχαρούλα Ανδρεοπούλου. «Περιφερειακή Ανάπτυξη. Κοινοτική Περιφερειακή Πολιτική και Ανάπτυξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2015.
Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://eclass.auth.gr/courses/OCRS390/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Χριστιάνα Κολιούσκα
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2014-2015

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

